„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 36. (612) Неділя, дня 11. Жовтня 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

PRZEMYSL
Всч. о. Прелат А. Зубрицький
Гр.-Катол. Капітула

Передплата вкраю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., чвертьрічно. — Для Чехії на рік 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч. 1/4 — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, 1/2 — 35ф., 1/4 — 20 ф., Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк. 1/4 — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно. Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

Рахунки платні в позивні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тимсамим без застороги годиться на це.

М—с.

Українсько-німецький союз.

Щирий подив бере нераз при розгляді одної систематичної польської пропаґандивної кампанії, яка перед нічим не стримується, щоби цілому світові, самим Полякам, а передовсім *нам Українцям* доказати, що ціла наша визвольна справа це не всенародний рух, виростаючий з найістотніших глибин нашої збірної психіки й ґрунту, але лише „німецька інтриґа“. І то така ординарна, роблена на замовлення, оплачувана грішми Ця злобна теза про „український рух пруського походження“ зробилась з бігом часу загальним добром усіх Поляків, їхньою основоположною доґмою, твердою аксіомою.

Бо й щож їм! Цілий кількадесять міліоновий нарід може добиватися свого права, кровавитися у визвольних зривах і революціях, нести неймовірні жертви, горіти найсвятішим полумям, це для них все одно: „заплачена робота“, „вислуга наймитів і пахолків“, словом „пруська інтриґа“. Не йде нам тут про моральну сторінку цьої справи, про такі, сказатиб, дивні річи, як... правда, справедливість, лицарство й пошанівок для чужої ідеї, жертв та змагань, чи навіть — чого доброго про їхні... симпатії. Занадто богато досвіду мали ми якраз у протилежному напрямку, щоби могли віддаватись якимбудь оманам. Ми вже привикли до життєвих умов, де про такі річи не можна говорити, не наражуючись рівночасно на — смішність. Отже йде нам *виключно* про практичні заміри цьої роботи, все одно, моральні вони чи неморальні.

Є певна система в цьому пропаґандивному божевіллю. В такому ставленні справи скривалась для нас і скривається ще й досі велика подвійна небезпека. Раз з огляду на надзвичайно погубні ефекти цьої пропаґанди *для постановки української справи у ширшому світі*, а друге з огляду на уроблення певних шкідливих доктрин і переконань *серед самої таки української суспільности*. Не будемо тут розглядати зовнішно-політичної сторінки цього питання. До речі: на цю тему появилась якраз в останніх місяцях низка публікацій Дра Вас. Кучабського (місячник „Дзвони“ чч. 1, 2, 6) п з. „Українська дипльоматія й держави Антанти в 1911. р.“, де є якраз мова про ці безмежні шкоди, що їх принесла нам у світі оця „пруська“ теза. Відсилаючи цікавих до названих осьтут публікацій, обмежимося покищо виключно до розгляду тих небезпек і шкід, що їх приносить ширення „пруської“ тези *серед самої таки української суспільности*.

Через отаке послідовне спрягання нас з Німцями та вперте ширення думки, що ми заєдно маємо з ними якісь коншахти, серед широких мас нашого політично ще не досить виробленого громадянства справді починає загніздуватись думка, що Німці дійсно наші природні приятелі, союзники, тощо. Існує небезпека, що це систематичне, вирафінуване цькування зможе довести до того, що серед українського громадянства притупиться всякий критичний, тверезий осуд для німецької справи і дійсних німецьких тенденцій супроти Українців. По просту: є можливість, що Поляки так довго й горяче будуть нас переконувати про природність українсько-німецького союзу, аж доки нас справді не переконають. Знаючи наше громадянство не боїмося твердити, що при його вродженій довірчивости може вкінці статись таке, що Українці будучи переконаними, що для нас таки існує ця „німецька шанса“, змоглиб дуже легко поставити усе на німецьку карту і — знова програти. Атже це так легко й вигідно дати в себе вмовити, що Німці наші „союзники“, що вони колись „рушаться“, що вони міцніші й розумніші за нас і що разом зі своїми ділами вони поможуть нам вивести на готове й нашу визвольну справу.

Небезпека є тим більша, що осьтака фіктивна, з усіх сил вмовлювана в нас „орієнтація на Німців“ дуже потурає вродженому українському політичному лінивству й значно упрощує важкий труд і обовязок над зовнішньо-політичним оформлюванням української справи. (Пригадуємо, що в часі маніфестацій з нагоди берестейського мира несли в одному місті таблицю з написом: „Покоріться, бо з нами Бог і Німці“!). Це тим більше, що живемо в часах, де всі елементи світової політики є в цілковито пливчастому стані, де заєдно змінюються констеляції та уґруповання сил, де нема нічого постійного і ще не скристалізувалися оті потенції, на котрі справді можнаби нам числити. В тих умовах виростає перед українською політикою важке й небезпечне завдання ставити світово-політичні розвиткові гіпотези і їх так обчислювати та обґрунтовувати, щоби набрати незбитої певности, що розвиток світової політики йде в цім, а не іншім напрямку й витворить такі, а не інші ситуації, щоби відповідно до того достроїти свої потягнення.

Але цього труду не завдає собі тепер у нас ніхто, так само, як не завдавав собі його ніхто перед війною. Тимчасом польська пропаґанда українсько-пруського союзу неначеб автоматично знимає з нас цей труд і обовязок. Отой союз, що його в нас вмовляють як в Жида хоробу, робиться в того роду умовах тим більше привабливим, бо нашому обивателеві, який по суті політично не робить нічого, починає здаватися, що всеж таки „щось там для нас робиться“. В тих перспективах українська визвольницька дочіпка до німецького „ревізіоністичного бистрого поїзду“ пригадує оту сумну добу нашої історії, де нашу визвольну справу вже раз дочіплювали й таки дочіпили до „експресу російської революції“, аж доки цей експрес разом з українською дочіпкою не провалився коміть головою в большевицьку пропасть.

Колиж уже на те пішло, то й справді не треба далеко шукати. Вистарчить побалакати щиро з будь яким нашим пересічним і хоч трохи політично заінтересованим обивателем, то зараз побачите, *що польська пропаґанда вже робить серед нас своє спустошення*. Цей обиватель починає вірити в Німців, в їхню приязнь до нас. При цьому та віра, зручно підсилювана польською пропаґандою і це безкритичне прихильне (у політичному розумінню) наставлення до Німців не випливає ні трохи з продуманої ситуації й холодного розважання справи, але з чисто чуттєвого, неґативного наставлення до існуючої дійсности.

А тим часом наші милі сусіди нічого собі так сердечно якраз і не бажають, як власне цего, щоби ми піддалися в усьому і без застороги Німцям. Бо тоді наша справа булаби знова погребана. Хто хоч трохи думає над розвитком світової, а з окрема европейської міжнародної політики та її тенденціями, хто хоч трохи бачить, до чого цей розвиток веде, цей ніколи не буде настільки нерозумним, щоби гадати, що орієнтація на Німеччину та на майбутній розвиток її справ принесе нам визволення, або принайменше допоможе цему визволенню. Так думати, значить мати світ забитий дошками. Твердимо: поставлення української справи на німецьку карту веде неминуче до програної.

Чому? До цьої теми повернемо у найблищому числі.

Sygn. III. 1. Pr. 61|31. Wyciąg z dziennika ogólnego posiedzeń Sądu okręgowego w Przemyślu, dnia 1 października 1931 Nr. 116. Sąd okręgowy w Przemyślu jako Trybunał dla spraw prasowych na posiedzeniu niejawnem dnia 1 października 1931 r. — po wysłuchaniu Prokuratora okręgowego, na mocy §§ 489 i 493 ust. p. k. z r. 1873 orzekł: 1) że treść artykułów umieszczonych w Nr. 35 z dnia 4. X. 1931 wychodzącego w Przemyślu czasopisma perjodycznego „Ukraińskij Hołos“. — w artykule pod tytułem „Z żyttja Zołoczewa“ od słowa „Cicho“ do słowa „tiła“, cały artykuł pod tytułem „Zasudyły“, cały artykuł pod tytułem „Hołodiwka“, w artykule pod tytułem „Dalszi polityczni procesy“ całe następne zdanie po słowie „słowamy“ zawierają w sobie znamiona występku z art. V. noweli z 17 grudnia 1862 L. 8/63 i §§ 491 i 493 u. k. występków z §§ 302 i 305 u. k. i przekroczenia z §§ 308 i 309 u. k. 2) że konfiskata powyższego numeru czasopisma „Ukraińskij Hołos“ jest usprawiedliwioną 3) że rozpowszechnianie rzeczonych artykułów jest wzbronione. Zarazem poleca się Redakcji czasopisma „Ukraińskij Hołos“, by po myśli § 20 ust. pras. z dnia 17. XII. 1862 Nr. 6 Dz. Ust. państw. austr. z r. 1863, treść tego orzeczenia bez powodów na pierwszej stronie najbliższego numeru swego czasopisma bezpłatnie umieściła. — Haninczak mp. Za zgodność: Bieńko

ТУГАН-ОРЛИЧ.

Світла й тіни революції.

Кілька соціольоґічних завваг на тему польської устроєвої дійсности.

I.

Історія віднови та устрій нинішньої польської держави становлять незвичайно цікавий студійний причинок для зрозуміння техніки творення та існування сучасних державностей. Глибока й затяжна польська устроєва та економічна кріза не є лише місцевим відблиском загальної світової кризи; своїми первопочинами вона сягає глибше, аж до початку польських національно-визвольних рухів після розборів Польщі.

Втративши свою державність польська нація станула перед запитом: як відзискати свою незалежність? Яку програму й тактику

застосувати у власному суспільно-внутрішньому, а яку в зовнішно-політичному життю, щоби можливо швидше добитися до своєї визвольної мети? Осьтак у природному чергуванні річей перед польською політикою виринули дві основоположні проблеми: питання *зруйновання й збурення невигідного Полякам займанницького ладу*, й друге питання *будови своєї власної державности*. Зруйнувати й усунути займанницьке, старе, а збудувати натомість своє власне, нове — це дві антитези, на яких через довгі літа спиралась польська визвольницька порозборова думка. У наслідках ці дві антитези витворили два відмінні типи польської порозборової громадської людини: революціонера й протилежний тип: конструктивіста.

Розвиток польської національно-визвольної політики після розборів пішов по лініях тих двох основоположних громадських типів. Раз у раз назріваюча й вибухаюча польська революційна потенція висловлювалась постійно у низці заворушень і повстань, у підпольній роботі й конспірації, в заговорах і тероризмі. Мінялась організація, вияви й соціяльне тло, також громадська ширина й внутрішна натуга цьої польської революційної потенції, але її суть залишалася завсіди однакова. Останнім звеном у розвитку цього польського громадсько-революційного типу була боєва Польська Партія Соціялістична (P. P. S.), з якої зродились пізніші леґіони, Пеовяки й т. і., словом зачатки зорґанізованої фізичної й матеріяльної влади в нинішній Польщі.

А з другого боку тип польського конструктивіста-орґанічника бачив розвязку польської національної справи в систематичній, конструктивній національній і суспільній роботі. Того рода наявна праця над посиленням і орґанічною розбудовою польських національних орґанізаційних, економічних, культурно-освітних і громадських позицій доводила з природи річи до компромісів і уступок існуючій правно-державній дійсности займанщини. У противолежности до боєвого, безкомпромісового міту польських революціонерів витворилися в польській дійсности у всіх трьох займанщинах сильні угодово-опортуністичні течії й орґанізації. Більшість польського громадянства в Австрії йдучи тим шляхом дійшла вкінці до політичної тези: „przy tobie, Panie, stoimy i stać chcemy“. Польська ендеція в Конґресівці й слухати нічого не хотіла про відірвання Конґресівки від Росії; навпаки, ще вела політику приєднання під високу руку царя усьої решти розділених польських земель.

І от що цікаве: ці два протилежні польські громадсько-суспільні типи не зуміли на протязі довизвольної і також повизвольної польської історії довершити злиття тих обох принципів та витворити новий тип польської громадської людини. Між обома тими протилежними ідеольоґічними таборами витворилася глибока прірва, якої не потрафила зарівнати й виповнити навіть віднова польської державности. Цей розрив мав далекойдучі практичні наслідки для усталення й закріплення польського державного устрою, й що більше, цей розрив діє з незменшеною силою дальше.

Для повного зрозуміння цього розриву важно відмітити підставову характеристичну рису передовсім польського революційного табору: *польська визвольна революція не зуміла побіч програми збурення старого займанницького ладу витворити в собі якихнебудь катеґорій державницького позитивізму*. Уже в часі кількох їхніх повстань, а відтак по віднові державности виявилося зайвий раз, що *зробити й навіть виграти революцію* ще не є однозначне зі здібністю *створити і удержати державу*. Завалити щось, ще не значить уміти поставити на цьому місці щось нове, своє власне.

Нездібність польського революційного табору до якоїбудь конструктивної орґанічної роботи не була випадковою річю. Польські революціонери — *особливо з останнього періоду польської довизвольної історії* — виходили з не зовсім оправданого заложення, що така руйнуюча однобічність лежить уже в самій натурі всякої революції. Виростаючи з абсолютного заперечування займанницького стану річей, польська революція навіть і слухати нічого не хотіла про рівнобіжну позитивну, хочби навіть програмову творчість з перспективою на майбутнє. Ця революція бачила заєдно лише свого безпосереднього противника, вона знала лише свою боєву леґенду, вона стояла на становищі, що не має ані часу ані можливостей застановлятися над тим, що і як воно буде потім — після перемоги. Всякий будуючий позитивізм означав в умовах польської революційної роботи що лише розпорошення та відвернення уваги від безпосереднього противника та заабсорбування сил в якомусь іншому місці. Виходили вони здебільша зі заложення, що в умовах їхнього національного визволення розгортання зорґанізованих, позитивних, державо-творчих вартостей на усіх ділянках національного життя: в освіті, економіці, в наявній орґанізації громадянства то що — веде до явности та леґалізації відносного руху, а звідси до неминучих компромісів та концесій для існуючого ладу, — отже до опортунізму: *„Позитивізм веде до угодовщини“* — ось одна із основоположних тез довоєнної боєвої P. P. S., яка з усьою натугою поборювала польських угодовців та конструктивістів.

При того рода ідеольоґічно-тактичному наставленню та двоподілі роль витворилась вкінці серед польського громадянства ґротескова ситуація. Ті, що були здібні піднести безпосередне й чинне змагання зі займанцями й довести його до евентуальної побіди, через свою революційність і виключно руйнуюче наставлення не були рівночасно здібні створити й втримати державу та правити нею; дійшовши пізніше випадково до влади, не зуміли дати конструктивних підстав і орґанічного підмурівку під дальше польське державне існування. А ті, що вміли думати державницькими катеґоріями та мали суспільно-громадський життєвий досвід та державницьку практику, не були в стані ізза своєї природної компромісовости усунути займанця. Отже справжня визвольницька квадратура кола, якої Поляки самі таки не розвязали, але зробила це аж світова війна, що принесла зі собою несподіванки, яких Поляки не ждали й не передбачали.

ПОЛТАВЕЦЬ-ХМУРИЙ.

Бібліотечне будівництво.

Місяць жовтень, призначений на пропаґанду книжки, пригадує нам про занедбання одної з найважніших ділянок культурно-просвітної роботи — бібліотеки. Мусимо щиро признатись, що ми й давніше не мали великого апетиту до книжки, а щож говорити

ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ. 6)

Вчорашні й нинішні.

12. ВИРУЧИТЕЛЬ.

Над селом нависла буря.

Завіяну та заснічену пшеницю, якої дідич не хотів майже збирати з поля, підпалено.

Ріжні ріжно про те балакали. Але конець — кінців сталося таке, що селу могла бути біда.

Добре тим, що нічого не мають, що можуть втечи в ліс, чи в поле на день-два, а хочби й на тиждень. Але ціле село?!

Треба було раду давати.

Дідич загрозив, що як не знайдеться підпаляч і шкоди не заплатить, покличе до села військо. А військо, то не то, що простий поліцай, хоч і той хай радше ворогові сниться.

Військо....

Село перейшло вже не одну війну, то й добре знало, що то військо. Так своє, як і чуже. Старі баби нераз дітей Мадярами страшили.

А ту, казали —

Е, та що там, ріжно говорили.

Біда в тім, що над селом нависла буря, бо дідич дав речинець до трьох днів.

Зібралися старі, поважні господарі раду радити. Сидять, поцмокують люльки, спльовують у боки тай раду радять.

Треба когось конче післати, щоби признався. Ба але кого?

Радили, радили та ніщо з того.

Кого не виберуть, то все знайдеться якась притока. Той богатий, в того забогато дітей, в того старий тато та мама, той за слабий, не видержить.

Біда та клопіт громаді тай тільки.

Просиділи годину, дві, в хаті від диму аж сивіє, вже й язики від тютюну подубіли та ніщо не виходить. Прийдеться цілому селу загибати! Сам війт ходить і молить і благає. Обіцяв і збіжа дати й теличку, лишби хтось знайшовся. Та в кожного своя шкіра дороща чим війтова тай других богачів. Ніхто не хоче йти.

Посоловіли ґазди та кожний став свою думку думати: деби свою коровицю сховати, деби гуси та качки на той час загнати. А в декого руки мимоволі до боків сягали, гейби намацували, чи видержать.

Аж врешті Якимовому Олексі прийшла думка до голови. Замнявся на хвильку, а потім з повної груди кинув у зібраних словом:

— Базиляк!

Всі спершу мов остовпіли, а потім ціла хата загомоніла.

— Базиляк, Базиляк!

А війт подумав, почухався у потилицю та приказав:

— Кличте Базиляка!

За кілька хвилин увели дурнуватого Василя Морикозу в хату. Високий, головою вищий за усіх, сухий як щипка, у розхрістаній сорочці та подертих штанах, стояв громадський пастух посеред громади, мняв останки драної шапки в руках тай дивився на громаду. А вся громада впялила в нього очі, немов оцінювала, чи Базиляк придасться. Мабуть оцінка не вийшла зле, бо війт промовив:

— Мой, Базиляк, а ци ти знаїш, що то громада?

— Гогого! — процідив крізь попсовані зуби Базиляк.

— Ну, так тямуй! Громада тебе вибрала.

Базиляк перекривив голову як воробець тай старався зрозуміти, чого від него хочуть.

А в хаті счинився гамір. Сей і той прискакував до Базиляка тай щось йому говорив. Кричали, вимахували руками, погладжували та поплескували його, а Базиляк стояв тай ніяково всміхався.

Нарешті війт знов дійшов до голосу.

— Громада вибрала тебе, що ти панську стирту підпалив!

Дурнуватий Базиляк закліпав очима тай усміхнувся. Не говорив нічого, ще не розумів.

Стали йому толкувати, вговорювати, просити, але як Базиляк зрозумів, про що йде, налякався.

Боявся панів, суду, криміналу. Ба, може ще й бити будуть!

Добре намучився війт тай богатші ґазди, заки змогли переконати Базиляка, що так громада каже. Помогло аж те, що війт обіцяв купити нові чоботи тай дати свою стару свиту.

А як вже Базиляк рішився, почалася наука.

Війт засів на лаві за скринею, казав Базилякові станути перед собою та питався голосом грубим, гейби панським:

— Хто підпалив панську стирту?

— Я! — пищав тоненько Базиляк.

— За що?

— Бо пан мене бив, як зловив у чкоді.

— Брешеш! Хто тебе намовляв?

— Бігме, ні. Я сам!

— Кажи зараз, бо буду бив!

— Бийте ми, катуйте ми, я сам!

Кілька ґаздів кидалося на Базиляка, кидали його на землю та вдавали, що бють, а Базиляк лебедів гейби з плачем своє:

— Бийте ми, катуйте ми, я сам!

А відтак знов зачиналося на ново.

— Хто підпалив панську стирту?

— Я!

— За що?

Часами Базиляк забував, йому пригадували, поштуркували, доки всього добре не навчився.

— — — — — — — — — — —

Зачинало вже свитати, як перед хату, де відбувалася наука, заїхав віз запряжений в коні самого війта.

тепер, коли дійсно насувається марево економічної скрути й вся увага зосереджена на боротьбі з нею та журбі за непевне завтра. Ця кріза не тілько діткнула нас Українців, вона рівнож діткнула й інші народи, державні й недержавні, богатші й бідніші. І кожний нарід не перестав жити культурним життям, не засуджує себе добровільно на духову голодівку. Натомість у нас помічається нездорове явище; частина нашого громадянства, і то навіть заможніша, під заслоною кризи відмовляється від розбудови культурних надбань, оправдуючись тим, що тепер, мовляв, не час на це, є більше актуальні справи. Явище цілком ненормальне й шкідливе. Чейже немає такої здорово-думаючої людини, що засудилаб себе добровільно на голодову смерть. Отже й ми, як жива нація, не маємо права спинювати культурно-просвітну роботу і засуджувати себе на духову голодівку.

Треба признати рацію, що дійсно настали тяжкі часи й що не кожного стати на те, аби купувати кожну нову книжку. Але однаково треба признати рацію, що не може й не має права інтеліґентна одиниця обійтись без книжки, не може-ж вона настільки збайдужніти, аби не цікавитись ріжними проявами життя, новими ідеями та новими думками.

Як збідніла, голодна людина не має спромоги заробити на кусник хліба, тоді вона випрошує його й задовольнює свій голод. Так само і з духовою поживою. Як дійсно інтеліґентна одиниця не має змоги купити книжку, а спрага знання мучить її, тоді є поратунок: піти до харчівні-бібліотеки, яка радо приймає кожного, хто прагне духової поживи. Бібліотека є виховуючою силою в суспільному тілі, є живим джерелом добрих впливів, є армією на полі війни, готовою до боротьби. Бібліотеки в інших народів користуються спеціяльною опікою держави й суспільства, є національними гордощами і барометром національно-культурної зрілости. В культурних народів немає майже інтеліґентної одиниці, що не булаб членом і не користала з цього джерела знання. А вже найбільшу увагу присвячують діточим бібліотекам. В найбіднішому й найменшому селі існують громадянські й парохіяльні бібліотеки, що неділі збірають дітей, читають їм найцікавіші книжочки й вщіплюють у них жадобу знання. Натомість, стан наших бібліотек на селах і в місті, страшенно убогий і кількістю книжок, а ще більше убогий кількістю читачів. Якби зробити статистику про стан наших міських бібліотек, то соромно булоб навіть оголошувати.

Найперше пригляньмось читальняним бібліотекам на селі. За винятком небогатьох читалень, де з любови до книжки працює добровільний бібліотекар, або як у нас кажуть глумливо, „книжковий міль“, решта читалень у жалюгідному стані. На загальних зборах дуже застановляються над вибором голови, скарбника, а бібліотекарем вибирають по найбільшій части байдужу до книжки людину, або навіть напів грамотну. Наслідком такого хибного розуміння ваги й значіння бібліотекарів, така читальня веґетує з року на рік обдурюючи й себе й Філію. Кілька старих календарів та пошарпаних книжок лежать покриті цвіллю в шафі або в шуфляді й не бачать світа Божого. Якже треба виповнити квестіонар, кілько бібліотека має книжок, кілько позичаючих, то бібліотекар підрахує окладинки тай напише: книжок 120, випозичає 60, і справа скінчена. В нас цілком занедбане читання книжки на голос для читальників, старших і молодших. З боку виглядає, що ніби всі члени письменні, але в дійсности переважна частина з них не вміє ані прочитати, ані зрозуміти прочитаного. Кожному відомо, що в справі освіти села й піднесення його культурного рівня сама школа ще не вистарчає. Також не досить для освіти й піднесення культурности ізольованої роботи всіляких курсів, гуртків і відчитів без самостійного використання книжки. Часто густо спостерігаємо, що селянська молодь по скінченню школи, як не читає ні книжок ні ґазет, то потроху забуває й робиться таким же неписьменним, як і той, що не ходив до школи. Зусилля й кошти суспільства витрачені на навчання, ідуть марно, бо такий громадянин, як стверджує досвід, неминучо йде до повороту неписьменности, себто знову скоро забуває читати й писати. Таким чином саме лиш навчання читати й писати не робить ще громадян справді письменними. Цього ніколи не вільно забувати. І як хочемо бути культурною нацією та не дати перемогти себе, мусимо звернути особливу увагу на наші бібліотеки, як головний чинник культурно-просвітної роботи на селі.

В першу чергу треба звернути увагу на молодь у шкільному віці. Вже дітям треба показати, яку вартість мають книжки, яку приносять користь тому, хто з ними приятелює та яку приємність справляють вони всім тим, що їх читають. Як при школі немає діточої бібліотеки, то обовязком читальні або церковного брацтва скомплетувати таку бібліотеку й заохотити до неї дітей.

Вибір бібліотекаря є дуже важна річ, бо керування читанням це не тілько серіозна, але одночасно важна й відповідальна робота. Вона важна тому, що вдатним добором книжок можна не лише заохочувати людину до читання, але й вивести її на широкий шлях самоосвіти — і навпаки, через невдалий вибір можна навіть відбити охоту до читання. Бібліотекар мусить добре вивчити своїх відвідувачів. Завданням бібліотекаря служити читачеві, заспокоїти його цікавість, а навіть зуміти ту цікавість викликати й вщіпити ту потребу читачам. При такому відношенню бібліотекаря до своїх обовязків, бібліотека дійсно стає джерелом, яке дає чисту воду правдивого знання й просвіти. І як наша рідна земля покриється густою сіткою таких бібліотек, то за її долю можемо бути спокійними, бо вона матиме духово-озброєне, національно свідоме громадянство.

Докінчення буде.

Пятий Зїзд Аґрономів „Сільського Господаря“.

Пятий Зїзд Аґрономів „Сільського Господаря“ відбувся у Львові дня 25. вересня ц. р. Взяло в ньому участь 24 аґрономів, в тому числі 16 аґрономів повітових, делеґати „Маслосоюзу“, „Центросоюзу“ і референти „Сільського Господаря“. Зїздові проводив *Інж. Андрій Палій.* — В попередньому Зїзді Аґрономів, який відбувся 11. квітня 1930 р., взяло участь 29 аґрономів, з того таксамо 16 повітових аґрономів. — Як бачимо, теперішний Зїзд помимо тяжкої скрути був відносно повітових аґрономів рівно сильний як і попередний.

Реферат про *орґанізаційні справи* „Сільського Господаря“ і плян праці в краю ви-

---

Із хати вийшов війт, відтак вся старшина, а наконець вивели звязаного Базиляка. На ногах мав війтівські чоботи, а на плечах свитку. Навіть шапку нову на голову наділи.

Посідали на віз, а ті, що лишилися, заговорили:

— Памятайже, Базиляк, старайся добре!

— Гогого! — була відповідь Базиляка.

Фірман затяв коні, віз покотився та зник у хмарі пороху.

Ґазди розходилися домів, а в хаті на печі стара бабуся мовила молитву як за померших.

13. ОБОРОНЕЦЬ.

Старенькій їмості дуже було жаль хлопців, що день і ніч, в спеку й слоту на мості стежу відбували.

Вже приходили холодні, жовтневі вечорі та ранки, а їм біднягам не дуже тепло у тих підбитих вітром плащиках було.

А ту ще стій й стежи, чи ворог де не пхається.

Якийсь важний-преважний мусів бути той місток, бо всі до нього пхалися. Був день, що на ньому сиділи стрільчики, був час, що вонючим московським дьогтем від нього заносило, то знов часами сива „маціївка“ там показалася, а часом і „мадяр-ембер“ шварґотів.

А їмості всіх їх було жаль.

Стала їм каву щодня носити.

Бувало часами таке, що каву призначену для стрільців випили Мадяри, а каву для Мадярів попивали Москалі, заїдаючи білим хлібом. На війні ріжно буває.

Але як до села зачали доходити далекі вправді, але вже виразні гуки армат, їмость трохи страх напав. Та й свої дома порадили, щоби когось на оборону собі взяла.

Рада в раду вибрали Юрка. Таки сина рідного їмості. Хлопець був кріпкий, здоровий як дуб. Одну тільки хибу мав — боявся. Ну, але з мамою, то ще пів біди. А ще як зачали йому договорювати, допікати та посмішкуватися, Юрко закусив зуби й рішився. На другий день ранком мав уже нести каву з мамою.

Ніч минула Юркові „під псом“. Бо й хто би міг спати? Йдеш, несеш каву, а тут тобі нараз кулька і — конець. Ще вечером пробував Юрко їмость від наміру відмовити, — та де вам. Закричала тай конець. Хотів зла дити собі білу хоругву парляментариста й не вдалося.

А в ночі мав такі сни, що хай сила Божа криє! Снилося йому, що попав у полон до Москалів, а ті йому ґузики в очі запихали. Метав собою, боронився, аж разом зі всіми бебехами під заваленим ліжком опинився.

А ранком все таки треба було йти.

Встав сердешний Юрко, помолився тай гайда з їмостею в дорогу.

Йшли, йшли, аж перед самим містком опинилися. А на містку тоді ті в „маціївках“ стояли.

Ну, думає Юрко, слава Богу, конець.

Нараз — на овиді показалася якась кіннота. Заметушилися жовнірі, наладили карабіни, а їмость зі страху аж присіла. А Юрка нема! Почувся тільки якийсь хлюпіт у потоці під мостом. Їздці наближалися, впав оден стріл — другий, а відтак показалося, що то свої. Очунявши зі страху стали ділитися кавою. А їмость за Юрком, а Юрка нема.

Шукали, гукали, ледво-не-ледво знайшли.

Побачивши здалека їздців, Юрко скочив із мостика у потік і сидів по шию в холодній воді, тремтячи з холоду та страху.

Витягнули Юрка з води, а той вибалушив очиська й дивиться.

А далі, як дав драпака до дому!

Орел так скоро не летить, як він біг.

А їмость без оборонця домів пошкандибала.

14. ПРИНЦІП.

Розуміється, що тепер інші часи настали. Не те, що перше було! Го-го!

Не час жаліти квітів, як ліс горить. Не час на дрібниці, як перед нами питання: „бути, чи не бути?“

А все таки принціп — принціпом, хочби там не знати що було.

От і недавно.

Здавалобся: дрібниця, а ту бачите: принціп!

Посварилися жінка судді Груба із директоркою Кадиловою. Одна другій закинула при картах, що — мовляв — не має поняття про гру.

Виглядалоби: дрібниця, буденна, жіноча сварка, а ту вилазить принціп!

Чи в „ремі“ числиться король, ас і двійка, чи ні?

Горячі дебати, щирі слова „із глибини серця“, відтак гнів.

На засідання „Захисту“, де головувала жінка судді, — не пішла директорка та її подруги, бо, мовляв: „я з цею малпою не хочу мати нічого спільного“.

На збори „Труду“, над яким свої опікунчі крила розпяла директорка, не пішла жінка судді та її близкі, бо мовляв: „із тою істеричкою не буду стрічатися!“

Похилилися стовпи, „Захист“ знайшов захист у сусідів, „Труд“ із великого труду Жидові хату відступив.

Кажуть, що ізза дрібниці.

А ту, бачите, принціп: чи двійка, ас і король числять у „ремі“, чи ні?

голосив *Інж. Е. Храпливий*. Над рефератом промовляло 11 бесідників та у вичерпуючій дискусії намітили ці реальні основи, на яких спиратися буде дальша праця нашого Господарського Товариства.

Реферат про *аґротехнічні справи* виголосив *Інж. А, Романенко*, який рівночасно представив усі потреби краю в цьому напрямку, використовуючи це, що особисто переглянув працю в 13 повітах.

Реферат про *зоотехнічні справи*, а головно про контролю молочности, плекання безріг на бекони та розводження несливих курей виголосив *Інж. Др. Холевчук*. Над цими обома рефератами забирало голос 10 аґрономів і в дискусії усталено напрямні праці обох цих найважніших ділянок сільського господарства.

Після рефератів обговорено ще *пасічницькі справи*, які реферував *Інж. М. Боровський* та деякі дрібніщі біжучі справи.

Зїзд оформив висліди своєї праці в ряд резолюцій, які будуть оголошені в нашій економічній пресі, та виказав, що здорова праця, яку Товариство „Сільський Господар" веде при співучасти других господарських установ для піднесення сільського господарства, має кріпкі основи та що на будуче вдасться цю працю, оперту на твердих основах, широко поширити в цілому краю. А цеї праці наші хлібороби потребують якнайбільше, тому вона повинна стрінутися з допомогою широких мас нашого хліборобського населення, а зокрема з попертям усіх господарських і культурних чинників на місцях.

Після Зїзду відбулося конституюче засідання *Секції Аґрономів при Українськім Технічнім Товаристві*, яке вибрало на голову Секції *Інж. А. Романенка*, а на секретаря Інж. М. Мудраківну. Ця Секція при У. Т. Т. буде становою орґанізацією наших аґрономів, якої до теперішнього часу бракувало.

Любиш шахи?

Читай „Спортові Вісти"!

Що чувати в світі?

Гостина французьких міністрів у Берліні. В неділю, 27. вересня, рано приїхали французькі міністри Ляваль і Бріян до Берліна. Цей приїзд викликав у одної частини німецької суспільности радість, у другої недовіря, бо ця частина Німців уважає французьку гостину політичними хитрощами. Та помимо цего німецькі націоналісти, які відносяться з недовірям до Франції, рішили не демонструвати проти прибувших міністрів. Вони видали відозву, в якій взивали населення Берліна легковажити й не звертати уваги ні на гостей ні їхну гостину.

Зараз по приїзді приняв премієр Ляваль представників міжнародньої й німецької преси, яким заявив: „День нашого приїзду до Берліна має лишитись важною історичною датою в історії німецько-французьких взаємин. (Треба тямити, що французький міністер був у Берліні *останній раз* ще у 1878. році на мировому Конґресі!) Щоби привернути довіря у світі та оживити віру, є конечна щира співпраця. Коли ще сьогодня ми не можемо поконати всіх труднощів, які нас ділять, коли мусимо накласти на себе пута деякої повздержности й не торкати деяких прикрих питань, то одначе хочемо взяти під увагу усі існуючі можливости, щоби приготовити нашу повну співпрацю у майбутньому. В господарській ділянці можемо вже зараз приступити до чину. Я запропонувавби німецькому урядові зорґанізування спільної, німецько-французької комісії, яка розглядалаби усі господарські питання, що відносяться до обох народів. Світ є неспокійний, а його очі спрямовані на нас. Наше порозуміння мусить наступити нарешті, бо воно одиноке може принести поратунок".

Як премієр Ляваль складав таку заяву, за той час поїхав мін. закордонних справ Бріян у товаристві французького амбасадора у Берліні на цвинтар і зложив жалібний вінок на гробі бувшого німецького міністра закорд. справ Штреземана. Майже повні два дні без перериву йшли розмови між французькими й німецькими міністрами. Які справи обговорювано та які постанови ухвалено, докладно не знати, бо цего — як звичайно, не оголошено. З голосів німецької й французької преси відомо лише, що у висліді балачок таки зорґанізовано спільну комісію, що має на меті довести до господарської співпраці обох народів та держав. Кажуть, що Франція зобовязалась поробити великі замовлення на вироби німецького промислу, щоби таким чином допомогти до його піднесення. Також справа повернення африканських кольоній Німцям, як терену господарської діяльности Німеччини, має бути полагоджена в дусі німецьких бажань.

Кілько правди є в поголосках, будьтоби цілий простір СССР. поділено між Францію й Німеччину, як терен впливів німецького й французького промислу, блище нічого не відомо. Вся европейська преса стверджує однозгідно, що Франція поробила далеко йдучі уступки Німеччині на господарській ділянці. Є правдоподібним, що Франція в заміну за це зажадала або ще зажадає від Німеччини уступок у політичній ділянці. Що Німеччина поважно числиться з такою можливістю, вказує на те хочби стаття у німецькій ґазеті „Ґерманія", яка є орґаном голови німецького уряду Брінінґа. У згаданій статті, якої авторство приписують самому Брінінґові, приготовляється німецьку публичну опінію до уступок, вказуючи на те, що „позиція Франції ніколи не була така сильна від часу Наполеонівських воєн, як саме тепер. Цю позицію скріплюють ще тяжкі господарські клопоти, що їх переживає Анґлія, Італія, а навіть Зєдинені Держави північ. Америки.

Варта ще при кінці згадати, що польська преса, може й не без причин, є дуже невдоволена німецько-французькими політичними розмовами та їхнім вислідом, бо вважає, що найважніші події у світовій політиці починають творитись і доконуватись понад головою Польщі.

У часописі "Dziennik Bydgoski" пише його берлінський кореспондент про такий незвичайний інцидент в часі пресової конференції французьких міністрів з німецькими й заграничними денникарями. Один з польських представників преси запитав Ляваля, чи Польща не має причини непокоїтися. Ляваль остовпів з дива й по довшій надумі відповів: „ні". — А чи ви вдоволені з берлінських вислідів? — питав дальше денникар. „Так" була відповідь Лявала. — „А чи Польща може почуватися вдоволеною"? Заки Лявальу спів відповісти на це питання, закликав представник аґенції Аваса, що сидів коло Ляваля: „Прошу не анґажуватися, таж то Поляки"! Легко представити собі, яке замішання запанувало при столі; щоби його якось затерти, сказав Ляваль: „Всі можуть почуватися вдоволеними".

Про цей інцидент писали під свіжим його враженням і варшавські ґазети („Kurjer poranny"), яким цей крок заприязненого союзника видався майже неправдоподібним. За кілька днів появилися спростовання, що представник Аваса таких слів не сказав; всеж таки не всі повірили в правдивість того спростовання.

Події в Манджурії. З дня на день щораз виразніше виходять на яву політичні цілі японського воєнного походу на Манджурію. Поширювані в останніх днях поголоски про те, будьтоби Японія почала вицофувати свої війська із занятих областей Манджурії, не відповідають очевидно правді. Завдання, які поставила перед собою Японія відносно Манджурії та Китаю в цілому, не дадуться полагодити в такому короткому часі та без допомоги оружної сили. Японія поставила собі за ціль довести зглядно прискорити процес розчленовання Китаю на ряд окремих держав, провінцій, використовуючи вроджені Китайцям відосередні нахили й стремління. Довголітні збройні межиусобиці в Китаю поміж поодинокими провінціями переконали Японію, що серед того вогня внутрішних воєн може зродитись або така політична сила, яка приборкає поодинокі взаїмно зі собою ворогуючі провінціональні патріотизми та ріжні часто особисті інтереси китайських отаманів, або, що ці домашні війни доведуть край до такого хаосу і збольшевизовання, що не треба буде великих зусиль з боку С.С.С.Р., щоби поширити свої межі аж до китайських берегів Тихого Океану. Перед обидвома цими можливостями Японія хоче забезпечитись. Японські пляни відносно самої Манджурії треба рахувати за остаточно устійнені. Японія до того часу не вицофає своїх військових залог з Манджурії, поки не доведе до встановлення там такого місцевого уряду, якийби потурав усім політично-стратеґічним і господарським інтересам Японії. Очевидна річ, що будуча „самостійна" Манджурія „заключить" з Японією відповідні „умови і союзи" та що не хто інший, але Японія буде дійсним розказодавцем в „самостійній" Манджурії. Полагодивши свої справи в Манджурії Японія забереться на манджурський спосіб упорядкувати решту китайських провінцій. Чи це їй вдасться? Не треба забувати, що Японія є одинокою упорядкованою і взірцево зорґанізованою державою в Азії, що серед моря азійського хаосу робить її паном положення на Далекому Сході. Японія виступала і хоче далі виступати як речник континентальних інтересів Азії в цілому, а така роля зєднує їй приклонників також серед Китайців.

З польських справ.

Новий проєкт адвокацької ординації. Кодифікаційна коміся виготовила проєкт адвокацької ординації, але міністер судівництва Міхаловський відкинув його і виготовив свій проєкт. Цей проєкт піддає адвокатів дисциплінарній владі карного суду, так що окремі дисциплінарні судові сенати будуть могли *в часі карної розправи* уділити адвокатові догани, наложити на него гривну до 10.000 зл., завісити хвилево право виконування адвокатури, а навіть скреслити адвоката з адвокацької листи. Відклик адвоката проти тих кар не стримує їх виконання.

Рада міністрів приняла вже такий проєкт ординації й має його внести до сойму. Є загальне переконання, що прихильна урядові більшість з ББ перемолотить скоро цей проєкт і він стане обовязуючим законом, заки зачнеться розправа бувших берестейських вязнів. Щоби осолодити адвокатам цей бич, яким буде для них нова ординація, вставив мін. Міхаловський до неї постанову, що практика адвокацьких кандидатів буде коротша й що адвокатам буде вільно переноситися в цілій Польщі. (Досі не пускали галицьких адвокатів до Конґресівки ані до Познаньщини).

Знак часу. Польські часописи приносять щоденно вісти про замикання фабрик, копалень, або бодай редукцію робітників. На тому тлі приходить часто до страшних убивств і самовбивств. Там зредукований батько родини вбив жінку й діти, а тоді сам відобрав собі життя; у другому місті зредукований затроїв цілу родину ґазом. В одній Варшаві продовж вересня замкнено 36 промислових закладів і 35 торговельних. Тут і там позбавлений праці службовик не зважає цілком на проголошені наглі суди й сам робить собі порахунок зі своїм начальником, що позбавив його праці. Знаком часу є також часті ліцитації й спосіб, як їх переводять. У Познанщині переводив скарбовий уряд ліцитацію занятих річей одної фабрики на покриття 30.000 зл. незаплачених податків. Заняті річи оцінені на 40.000 зл., продано за 1.850 зл.

Засідання сойму тревали два дні, 1. і 2. жовтня; відбулося перше читання урядових законопроєктів. Дебату про господарське положення зачав премієр Пристор. Його промова не відбігає від утертих промов керманичів уряду санації: деінде є гірше, як у Польщі, мусимо витримати. Польська опозиція атакувала гостро уряд та представляла безнадійне положення на селі (пос. Руґ) та в місті (пос. Жулавський). Від Українців промовляв пос. Баран. Його промову переривали посли з одинки. Коли пос. Баран говорив про нищення українських кооператив і господарських орґанізацій, крикнув пос. Клещинські: „По кооперативах держите бомби замість сира". (Видно, що є такі люди, що замість мозку в голові мають січку). Польські соціялістичні посли поставили внески

про відкликання наглих судів, про зміну нового тюремного реґуляміну та про введення судів присяглих у цілій Польщі.

Уряд зголосив ще додатково до сойму проєкт нового пресового закона, що має дуже некорисні постанови. Цей проєкт є майже повторенням пресового декрету, що його відкинув був попередний сойм.

Погляд польського уряду на женевське рішення. Польський міністер закорд. справ Залеський сказав до журналістів виїжджаючи з Женеви: „Союз Народів заняв дивне становище в справі українських жалоб. Анґлійці були дуже слабо, а краще кажучи односторонно повідомлені про події у Східній Галичині, бо в наслідок відповідної української пропаґанди (Др. Панейко й посолка Рудницька) не знали про саботажну акцію Відомий з ворожого становища до Поляків „Менчестер Ґвардієн“ видрукував напасливі статті, що кривдять Польщу й зогиджують її безсоромно в опінії світа. Тепер є ясним, що Українці будуть старатися, щоби виграти справу перед трибуналом Ради. Але є дуже малоправдоподібним, щоби вони хочби в приближенню (?!) могли справу виграти. Одначе вона стане темою міжнародних розмов, що напевно не причиниться до поправи співжиття між обома національностями, ані не матиме ніяких корисних наслідків для української меншини“.

Чи сповняться побожні бажання й гордо перехвалки міністра Залеського, побачимо, як поживемо.

Уневажнені соймові вибори з перемиської округи. Дня 5. жовтня узгляднив Найвищий суд протест пана Осипа Сенечка проти виборів у 48. окрузі (Перемишль, Добромиль, Сянік, Березів і Кросно) і уневажнив їх; мандати стратили Др. Загайкевич і 5 Поляків. До 14 днів має міністерство внутр. справ розписати нові вибори.

При недугах нирок, мочевих, мочевого міхура і долішної части кишок, природна гірка вода „**Franciszka Józefa**“. усмирює і усуває скоро наглі болі при випорожнюванню. — Жадати у аптиках.

Хроніка міжнародніх подій.

На параґвайсько-болівійській границі прийшло до нової оружної сутички між військами обох країв. Убито 6 Параґвайців, а много ранено; Болівія також має ранених.

*

На шляху Мукден-Пекін зробили бандити замах на поїзд. Згинуло 50 осіб, а бандити ограбили поїзд і подорожних.

*

В Ковні відбувся 8-ий з черги зїзд „Товариства литовсько-латвійської єдности“. Зїзд приняв резолюції, щоби вести пропаґанду про вагу приналежности Вильна до Литви й усіх балтійських держав. Зїзд узнав теперішний стан виленської справи шкідливим так для Литви як теж для всіх балтійських держав.

*

Анґлійські ґазети консервативного напрямку повели незвичайно гостру кампанію за розвязанням парляменту й розписанням виборів.

*

Мекдональд робить заходи, щоби притягнути до уряду ще кількох своїх однодумців з партії праці, а між іншими Гендерсона. Кажуть, що за ціну доповнення уряду членами партії праці Мекдональд готовий зректися головства уряду та віддати його Льойд Джорджеві.

*

Американський президент Гувер запросив до себе в політичну гостину французького міністра-премієра Ляваля. Цей приняв запрошення і мабуть у недалекому часі поїде до Вашинґтону. До цих відвідин привязують у світі велику вагу. Французький міністер Ляваль має виїхати до Вашинґтону між 12.—14. жовтня ц. р.

*

Американський президент Гувер заявив представникам преси, що на його думку Америка й Франція можуть спільно причинитись до упорядкування тяжких політичних і господарських відносин у світі, а зокрема в Европі. Одною з передумов поправи уважає Гувер наклонення Німеччини, щоби вона виреклася на деякий час думки про ревізію Версайського договору.

*

Анґлійський фунт штерлінґів упав на французькій буржі о 30% своєї попередної вартости.

*

За Італією, Швецією й Грецією заявила ще Данія, що перестає так як Анґлія вимінювати паперові гроші на золото та здержує виплати в золоті. Одна Швайцарія заявила, що лишається при золотій валюті.

*

В кількох місцевостях Анґлії дійшло до кривавих демонстрацій безробітних. Демонстрації були протестом проти зменшення запомог для безробітних В місцевости Ґлесґо взяло участь у демонстрації 50 тисяч осіб. Серед демонстрантів і поліції є богато ранених.

*

Китайські студенти виконали невдалий замах на життя міністра закордонних справ китайського уряду Ванґа, якому вони закидали занадто велику уступчивість супроти Японії. Після невдалого атентату Ванґ подав прохання про димісію. Маршалок Кай-Ші узгляднив просьбу.

*

В Анґлії мають в недовгому часі розписати нові вибори.

*

Японський уряд відкинув пропозицію уряду СССР. в справі порозуміння й спільної акції в Манджурії. Так само відкинув пропозицію Союза Народів у справі утворення міжнародньої розємчої комісії, яка малаби розглянути на місци японсько-китайський спір. Японія відповіла Союзові народів, що сама безпосередно поладняє свої спори з Китаєм.

*

В Єрусалимі скінчився великий конґрес Арабів. Після закінчення нарад конґресу учасники його зложили присягу, що самі не будуть продавати землі Жидам і що будуть стежити за тим, аби й другі цього не робили.

*

Грузинська пресова аґенція повідомляє, що на Закавказю і Азербейджані вибухло протибольшевицьке повстання небувалих досі розмірів.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Вільно співати „Ще не вмерла Україна“. На розправі о. декана Іванчука з Товстого перед окружним судом у Тернополі відчитанано опінію воєвідського уряду (з 2. IX. 1931. до ч. Л. Б. 3276/31), що співання національного українського гимну, як його звичайно співають, не є злочином про §. 65 карного закона. Може тепер устануть нагінки й кари за співання нашого гимну, які мали місце у тернопільському воєвідстві.

„Свій до свого“ на практиці. Дістаємо таку нотатку зі Самбора. „Чи Редакція не моглаби що порадити, що в Самборі не можемо дістати свічок з фабрики Котецького. Був у нас один відпуст, відтак другий; коло церкви продавали свічки чужих фірм з чужинецькими написами, але Кошецького не можна було дістати. Люди домагались в „Народній Торговлі“ ще в велику пятницю, та до тепер „Нар. Торг“. не спровадила“.

Тому, що знаємо що й в других містах не наладнано досі справи продажі свічок Котецького, містимо цю нотатку. Думаємо, що сама фірма, а з другого боку відділи „Народної Торговлі“, Повітові Союзи й другі установи доложать усіх старань, щоби українська публика могла без труду дістати вироби своєї фірми. Допис зі Самбора свідчить виразно, що суспільство розуміє вагу справи, коли домагається свого товару; требаж піти цьому домаганню на зустріч.

Траґедія українського шкільництва на Поліссі. Урядові обчислення подають, що в біжучому році не буде на Поліссі користати зі шкіл 10.378 дітей. Зменшилося число учителів, нема шкільних сил; дотого покасовано деякі школи, що діти мають більше як 3 км. до найблищої. Усі державні школи є з польською мовою навчання; на домагання батьків, що жадали української мови навчання для своїх дітей, відповідала влада, що кількість українського населення є менша як 25%.

Сучасне переживання українського села. Криве, село бережанського повіта — криве що до назви й самого положення, але просте й свідоме в культурно-освітному життю. Є тут Кооператива „Віра“, слазна на цілий бережанський повіт, є й Кружок „Рідної Школи“ подібний, як Кооператива, що не животіє, але живе. Живе й працює на полі культурно освітному. Була колись Читальня „Просвіти“, що вела перед у цілій козівській окрузі; був такийже „Луг“ і „Пласт“, та на жаль розвязали їх власти. Лишилась тільки память і слава про них.

Не дивлячись на це праця йде дальше. Ось недавно, 6. вересня відбувся концерт з нагоди 70-ліття смерти Т. Шевченка — заходом Кружка „Рідної Школи“ під діріґентурою п. М. Галаси, а 20-го вересня фестин і вистава „Пошились в дурні“. Булоб так і дальше, якби від осени минулого року не розпаношились в селі всякого рода „Феді“ та „Мосьондзи“, що всіми силами стараються перешкодити в народній роботі. Один на перед другого заносять всякі небилиці перед постерунок у Козовій, або до тайних „врублів“ у Бережанах і думають, що вернуться знова минулорічні осінні події, а їм в заплату лишаться гусячі, качачі а навіть і курячі лапки. А як ще й це все не помагає, беруться на способи. Згаданий „Федь“ бавиться в якогось тайного аґента, ходить ночами по улицях з подарованим кимось револьвером, лягає в придорожні рови та підслухує, хто що говорить, а опісля доносить неймовірні річи поліції.

Другим типом у селі є подібний до „Федя“ „дзялач“, який зайшов до Кривого перед чотирма літами, рівнож при револьвері й карабіні, — в додатку „стшелец“. Йому в ночі з 16 ого на 17 ого серпня б. р. вибив хтось вікна. Зараз другого дня рано явилася поліція з постерунку в Козовій і арештувала 5-ох найсвідоміших хлопців з села, переводила з ними та їх родинами слідство щось аж 2 дні. На добавок спровадили собі ще тайного аґента з Бережан і переводили дальше слідство, у якому помагали завзято „Федь“ та місцеві „стшельци“. — На превеликий жаль висше наведених і пошкодованого слідство виказало, що вікна вибив хтось дуже близький до пошкодованого, а підозріння кинули на хлопців. На приказ аґента (?!) побільшено варту в селі в троє, а на кольонії в двоє. Та на жаль оця варта не сповняє як слід свойого завдання. В ночі з 9-ого на 10-ого вересня б. р. хотіли місцеві „стшельци“ виконати кінно збройний напад на одинокого Українця на кольонії, п. Наконечного. На щастя напад не удався, бо п. Наконечний успів вийти з хати й зловити одного з бандитів який був без коня. Є ним син сусіда „стшелец“ Місяшек. Це вже 5-ий з черги напад того літа на Українця стшельців, на котрих громада платить 120 зл. річно (чиж не сором!). Вони тероризують село і мешканців стріляючи й діравлячи дахи над головами острими набоями, осмішують наші національні почування огидливими піснями, як це було 8/9. Того дня відбувалася в бережанськім старостві сесія війтів, на котру поручив староста війтам привезти з собою комендантів „Стшельца“ і їх заступників. З Кривого зпоміж мазурів поїхали комендант „Стшельца“ Ю. Мжиґлуд і заступник Н. Зайонц. Того самого дня біля 9 год. вечером вертали згадані „стшельци“ з сесії й викрикували крикливими голосами ординарні „krakowiaki“ проти Українців. Повторяли це саме кільканацять разів. (А що, панове радні? Чи варто за це було й підводу їм дати до Бережан, як намагався цього війт!)

Дивне лише, що влада на ці вибрики „стшельців“ дивиться крізь пальці. На всі скарги селян відповідає мовчанкою або многозначучою усмішкою. На скарги п. Наконечного відповів староста: це є ніщо іншого як „odruch polskiej ludności na waszą nielojalność!“

Думаю, що ніякі перешкоди поганих

людців, ані також вибрики мазурів не здержать селян Кривого від раз наміченої праці, бо вже повинні бути настільки зрілі, щоби відріжнити зерно від полови й перестати вірити юдиним словам поганих перекінчиків.

Свій.

НОВІ КНИЖКИ.

1000 слів по анґлійськи. Авторизована переробка з видання Ульштайна. Видавництво А. М. ЄВАЛЕНКА, Берлін 1931. Ціна 2 доляри.

Недавно появився новий підручник анґлійської мови. Це є самонавчитель анґлійської мови, складений методою, що відома загально під назвою „1000 слів". Німецькі самонавчителі за цею методою, випущені в світ видавництвом Ульштайна, мали величезний успіх. Це німецьке видавництво випустило вже 1000 слів по анґлійськи, по французьки, по еспанськи, по італійськи й вони розійшлися в сотнях тисяч примірників.

Видавництво А. М. ЄВАЛЕНКА поставило собі завдання видати українською мовою „1000 слів" по анґлійськи, по французьки й по німецьки, вважаючи, що це є найлекша метода вивчення чужої мови. На початок випустили в світ підручник до науки анґлійської мови, що має 40 лекцій у 12 зшитках; тринацятий зшиток це анґлійсько-український слівник. Можна мати деяку засторогу що до правильности віддання анґлійської вимови, але загально метода того видавництва є легка й підручник віддасть свою прислугу всім тим, що хочуть навчитися анґлійської мови.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР

під адм. проводом І. ВОЛОЩУКА

дає в Перемишлі дві вистави
В САЛІ „РОБІТНИЧОГО ДОМУ"

12. жовтня **„ХМАРУ"** Суходольського
і 13 „ **„ДЛЯ ЩАСТЯ"** Пшибишевського — Подробиці в афішах.

◎ Зі спортового життя. ◎

Краєві легко-атлетичні змагання у Львові.

В неділю 20. і в понеділок 21. вересня відбулися у Львові на відновленій площі Сокола-Батька краєві легкоатлетичні змагання, які принесли побіду в загальній пунктації в мужеських конкуренціях „Беркутові" з Перемишля 38 точок; у жіночих конкуренціях рівнож „Беркутові" 36 точок.

Жіночі осяги:

Біги: 60 м. 1) Стасівна (Б.) — 9·0", 2) Бирчак (Стріла), 3) Якубів (ЖУСК). — 100 м. 1) Стасівна (Б.) — 15·2", 2) Гусарівна (Б.) — 15·9", 3) Соколовська (Чорноморка) — 16·5". — Гінці 4 × 60 1) Беркут (Стасівна, Сенечкова, Опока, Гусарівна) — 36·8", 2) Комбін. (Львів) (Соколовська, Дацко, Якубів, Бирчак). — 800 м. 1) **Стасівна** (Б.) — 2:59·0" **(зах. укр. рекорд)**, 2) Бирчак (Стріла) — 3:21·1".

Скоки: в довжінь з розбігом: 1) Соколовська (Чорном.) 4·015 м, 2) Якубів (ЖУСК.) 3·99 м, 3) Гусарівна (Б) 3·92 м. — в височінь з розбігом: 1) Гусарівна (Б.) 1·19 м, 2) Стасівна (Б.) 1·09 м.

Мети: диском 1) Гусарівна (Б.) 23·29 м, 2) Сенечкова (Б.) 22·86 м, 3) Несторівна (Сокіл — Клепарів) 19·79 м; мет диском обіруч 1) **Гусарівна** (Б.) **40·88 м. (зах. укр. рекорд)**, 2) Сенечкова (Б.) 39·06 м; мет ратищем 1) Гусарівна (Б.) 18·72 м. 2) Стасівна (Б.) 16·98 м. 3) Опока (Б.) 16·325 м; стусан кулею 1) Бирчак (Стріла) 7·83 м, 2) Гусарівна (Б.) 7·625 м. 3) Несторівна (С. Клеп.) 7·58 м; обіруч 1) **Гусарівна** (Б.) **13·825 м. (зах. укр. рекорд)**, 2) Бирчак (Стріла) 13·61 м.

Загально на точки: 1) Беркут 36, 2) Стріла 7, 3) Чорноморка 4, 4) ЖУСК 3, 5) Сокіл — Клепарів 2.

У жіночім тризмагу (100 м, мет ратищем, скок в височінь) перше місце заняла Гусарівна (Беркут) 48·5 точок, 2) Стасівна (Б.) 45 точок.

Мужеські осяги:

Біги: 100 м. 1) Вішка (Сокіл — Стрий) 12·3", 2) Мартинович (УССК.), 3) Ковальчик (Беркут). — 200 м. 1) Ковальчик (Б.) 25·9", 2) Мартинович (УССК.) 26·0", 3) Вішка (С. — Стрий). — 400 м. Ковальчик (Б.) 57·8", 2) Березинський (Сокіл-Батько), 3) Окар (Б) — 1500 м. 1) Медвіть (Б.) 4:51·6", 2) Сліпко (УССК.), 3) Савчак (С. — Стрий). — 3000 м. 1) Медвіть 11:3·2", 2) Сліпко (УССК.), 3) Савчак (С. — Стрий). 4) Свита (Б.). — Гінці 4 × 100 м. 1) УССК. (Мартинович, Шерстило, Петріна, Рак) 49·8", 2) Беркут (Козак, Колодій, Будзень, Ковальчик) 50·6", 3) УСК. Сагайдачний. — Олімпійські гінці (800 + 400 + 200 + 100) 1) Беркут І. (Медвіть, Ковальчик, Козак, Колодій) **3:55·8" (зах. укр. рекорд)**, 2) УССК. (Сліпко, Петріна, Мартинович, Шерстило) 4:0·1", 3) Беркут II. (Свита, Окар, Будзень, Вірлик).

Скоки: в височінь з розбігом 1) Барусевич (УССК.) 1·54 м, 2) Бортник (С. — Стрий) 1·54 м, 3) Рак (УССК.) 1·54 м; — в довжінь з розбігом 1) Петріна (УССК.) 6·12 м, 2) Вітка (С. — Стрий) 6·02 м, 3) Будзень (Б.) 5·63 м; — скок жердкою 1) Вірлик (Б.) 2·64 м, 2) Петріна (УССК.) 2·64 м, 3) Медвіть (Б.) 2·54 м.

Поза конкурсом установив **Вірлик новий український рекорд 2·74 м.**

Мети: диском 1) Гнатейко (УССК.) 33·74 м, 2) Круль (С. — Клепарів) 33·70 м, 3) Козак (Б.) 30·55 м.

Поза конкурсом поставив **Гнатейко новий рекорд мету диском 34·87 м.**

Мет ратищем 1) Козак (Б) 46·62 м, 2) Андронік (Б.) 40·70 м, 3) Гнатейко (УССК.) 39·76 м; стусан кулею 1) **Круль (С. — Клепарів) 12·48 м. (зах. укр. рекорд)**, 2) Гнатейко (УССК) 10·71 м, 3) Козак (Б.) 10·63 м; **Круль обіруч 23·68 м. (зах. укр. рекорд).**

Загально на точки: 1) Беркут 38, 2) УСК. 33, 3) Сокіл — Стрий 10 4) Сокіл — Клепарів 5, 5) Сокіл-Батько 2, 6) Сагайдачний 2, Луг 0.

Оцінка змагань. Орґанізація змагань вповні вдоволила і змагунів і нечисленну публику. Точки йшли в означенім програмою порядку і в означенім часі. Вправді за богато помішників крутилося по площі й викличник не точно інформував публику, але це далобися легко усунути. *Висліди* на загал не вдоволили, особливо біги стояли на досить низькому поземі. Мети, а передовсім скоки представлялися много краще, як до тепер. Жіночі висліди стояли на нищім поземі, як минулого року, *змагуни* й змагунки майже всі не в своїй звичайній формі. Та всетаки значна кількість стартуючих змушувала найліпших до найбільшої завзятости. Змагунки подобалися загально; особливо звертали увагу спортовою формою та поставою змагунки з „Беркута". *Публика* нечисленна, переважно молодь виривалась часом з криком у невідповідній хвилі, чим давала докази, як мало ще успортовлена. *Погода* в оба дні змагань не надто сприятлива, бо зимно давалося відчувати змагунам, що відбилося на вислідах. *Площа до змагань* представлялася богато краще, як минулими роками. Вправді жужлева біжня замягка, а поодинокі тори за вузкі, але за це нова скічня в дуже добрім положенню й добре удержана.

На загал змагання вдалися. Є це заслугою Українського Спортового Союза, а передовсім Українського Студентського Спортового Клюбу.

Меку.

Кіно „СВІТ" — ул. Костюшка, Народ. Дім. Від 9. X. **Княжна Маша,** — рос. драма в 12 актах. Як надпрограм виступ артистів Ґдичинського і Тихомірової.

НАДІСЛАНЕ.

(За цю рубрику редакція не відповідає).

Б. лікар діточих клінік у Відні й Берліні

Др. Й Охсенберґ

— ординує у хоробах дітей —

в Перемишлі, — при вул. Міцкевича 23.

Тел. 616. Тел. 616.

СПЕЦІЯЛІСТ ЖІНОЧИХ НЕДУГ І АКУШЕР

Др. Йосиф Рац,

б. довголітній лікар положн.-ґінек. клініки У. Я. К. у Львові й Берліні,

Перемишль, ул. Ягайлонська — віядукт.

Кооператива „Будучність" | **Паперці — КАЛИНА — Тутки.**

Одинока Українська ФАБРИКА паперців і туток дає покупневі товар **К-А-Л-И-Н-А** першої якости по конкуренційних цінах, а українському робітництву варстат праці і заробіток.

Тутки — КАЛИНА — Паперці. | в Тернополі вул. Липова 2.

ВИДАВНИЦТВО А. М. ЄВАЛЕНКА
Berlin-Wilmersd., Landhausstr. 40.

Вийшла в світ і поступила в продаж нова книжка:

„1000 Слів по Анґлійськи"

Самонавчитель анґлійської мови. Найновіша й найлекша метода вивчення анґлійської мови.

12 зшитків, 40 лекцій. 13-й зшиток анґл.-укр. словник. В гарному футлярі. — ЦІНА 2 дол.

Пробний зшиток, перші 7 лекцій, висилається безплатно.

Вимагайте „1000 слів" по всіх книгарнях!

Уживайте ЕЛЄҐАНТ
бо це найліпша паста до обуви і своя ЛЬВІВ, Кордецького 51.

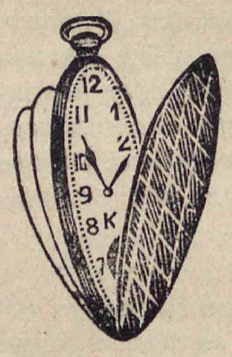

Цего ще не бувало!

По причині кризи додаємо револьвер Сист. „Brown. U. P. Nr. 2341" який стріляє з набою (без дозволу поліції) і який одержить кожний безплатно, хто замовить у нас годинник з французького золота „Ankier", який нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат. За зл. 8·25 (замість 60·—) з 10 літною порукою, вирівн. до мінути, з вічним шклом; 2 штуки 16·— зол., кращий ґатунок 12·—, 15·—, 18·— критий з трьома копертами „Remontoir" 15·—, 17·—, 19·—, 25·—, на руку: 15·—, 20·—. Девізки з французького золота 2, 4, 6, 8 зол. Висилаємо поштою на листовне замовлення за післяплатою. За кошти пересилки платить купуючий. Коли не подобається, звертаємо гроші з поворотом. — Адресувати просимо: Firma „KOMERCJA", Warszawa, Dzielna 45 U. G.

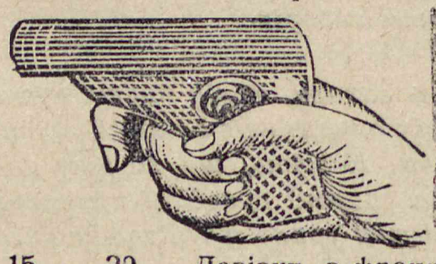

Анонсуйтесь в „Укр. Голосі"!

Тарифа оголошень: За текстом за І вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 3 шпальт анонсових) 0·50 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·30 зол. Дрібні оголош. по 0·25 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 2·— зол., для шукаючих праці подані безпосередньо до адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 1·— зл. (за 1 мм.), на першій сторінці 1·50 зл. (за 1 мм.)

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. З друкарні Кнолєра й Сина в Перемишлі.